

URZĄD PATENTOWY
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Własność intelektualna w uczelni

Adam Wiśniewski

Naczelnik Wydziału Wspierania Innowacyjności

Kolegium Prorektorów ds. Nauki i Rozwoju, Gliwice 6.12.2012

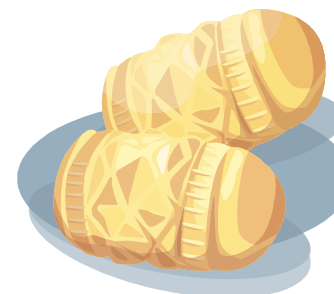
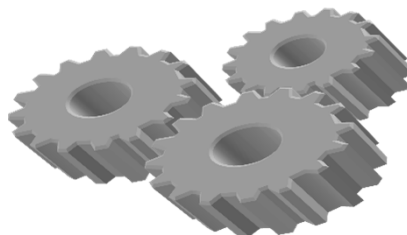
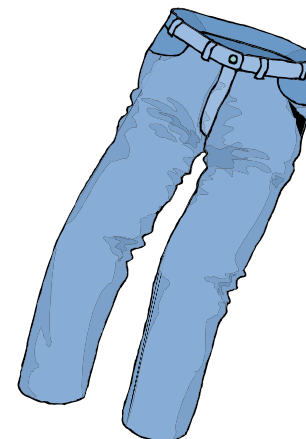
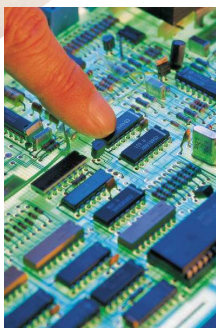
Znaczenie własności intelektualnej

„Własność intelektualna stała się równie ważna, jak własność materialna. Czasy, gdy (nie aż tak dawno) uczeni z Berkeley, odkrywcy technologii nuklearnego rezonansu magnetycznego, zadowolili się uznaniem, pozostawiając całe profity General Electric Corporation – należą do przeszłości.”

H. Etzkowitz, A. Webster, Science as Intellectual Property.

Świat własności intelektualnej

Po koncercie
Bach Chopin Mozart
o Matko Najświętsza
jest jeszcze cisza
od muzyki większa
xJanTwardowski

Ochrona własności intelektualnej.

Najważniejsze korzyści

- ▶ wzmacnia pozycję na rynku i przewagę konkurencyjną oraz stanowi zachętę do innowacyjności i kreatywności
- ▶ stanowi istotny składnik majątku, w tym zwiększa dochody i umożliwia zwrot nakładów inwestycyjnych
- ▶ ułatwia komercjalizację i transfer technologii (umowy o przeniesieniu praw; umowy licencyjne)
- ▶ podnosi prestiż, kształtuje atrakcyjny wizerunek
- ▶ zwiększa pewność obrotu, zmniejszając ryzyko naruszeń oraz ułatwia dochodzenie roszczeń wobec nieuczciwych konkurentów

Wybrane koszty związane z ochroną własności intelektualnej

w szczególności:

- ▶ koszty opracowania i wdrożenia strategii zarządzania w zakresie ochrony własności przemysłowej;
- ▶ koszty usług prawnych związanych z uzyskaniem praw wyłącznych, w tym koszty przeprowadzenia badań „czystości prawnej” czy zdolności ochronnej (rzecznik patentowy);
- ▶ opłaty urzędowe;
- ▶ koszty sporów prawnych, sądowych i pozasądowych (np. arbitraż).

Własność intelektualna w szkolnictwie wyższym

- ▶ efektywność procesu transferu technologii z nauki do biznesu
- ▶ zarządzanie prawami na dobrach niematerialnych
- ▶ zagadnienia ochrony własności intelektualnej w standardach kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów oraz krajowych ramach kwalifikacji
- ▶ ocena parametryczna jednostek naukowych

Własność intelektualna

Podmiot praw własności intelektualnej

- ▶ twórca
- ▶ współtwórcy
- ▶ uprawnieni w przypadku twórczości pracowniczej

Podmiot praw autorskich – twórczość pracownicza

Pracodawca, którego pracownik stworzył utwór w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy, nabywa **z chwilą przyjęcia utworu** autorskie prawa majątkowe w granicach wynikających z celu umowy o pracę i zgodnego zamiaru stron.

Autor i pracodawca mogą w umowie o pracę inaczej określić zasady przysługiwania im autorskich praw majątkowych.

Podmiot praw autorskich – naukowa twórczość pracownicza

Instytucji naukowej przysługuje **pierwszeństwo opublikowania utworu naukowego** pracownika, który stworzył ten utwór w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy.

Prawo pierwszeństwa opublikowania wygasa, jeżeli w ciągu 6 m-cy od dostarczenia utworu nie zawarto z twórcą umowy o wydanie utworu albo jeżeli w okresie 2 lat od daty jego przyjęcia utwór nie został opublikowany.

Instytucja naukowa może, bez odrębnego wynagrodzenia, korzystać z materiału naukowego zawartego w takim utworze oraz udostępniać ten utwór osobom trzecim, jeżeli to wynika z uzgodnionego przeznaczenia utworu lub zostało postanowione w umowie.

Podmiot praw autorskich - pierwszeństwo publikacji prac dyplomowych

Uczelni przysługuje pierwszeństwo opublikowania pracy dyplomowej studenta.

Jeżeli uczelnia nie opublikowała pracy dyplomowej w ciągu 6 miesięcy od jej obrony, student, który ją przygotował, może ją opublikować, chyba że praca dyplomowa jest częścią utworu zbiorowego.

Twórczość pracownicza - prawa własności przemysłowej

Prawo do uzyskania praw własności przemysłowej przysługuje przedsiębiorcy, jeżeli wynalazek, wzór użytkowy lub wzór przemysłowy został dokonany w wyniku wykonywania przez twórcę obowiązków ze stosunku pracy albo z realizacji innej umowy.

Twórca i przedsiębiorca mogą ustalić inną zasadę np. powstanie wspólnego prawa.

Utwór – przedmiot prawa autorskiego

- ▶ każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia
- ▶ musi być ustalony
(dla ustalenia konieczne jest jego uzewnętrznienie innym osobom niż twórca, choćby w postaci nieutrwalonej)

Ochroną nie jest objęty sam pomysł, lecz wyłącznie sposób wyrażenia.

Prawa autorskie

Autorskie prawa osobiste

Prawa o charakterze niemajątkowym, nieodłącznie związane z osobą autora, powstają wraz z ochroną prawa autorskiego i trwają bezterminowo.

- ▶ autorstwo utworu;
- ▶ oznaczenie utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo udostępnianie go anonimowo;
- ▶ nienaruszalność treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania;
- ▶ decydowanie o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności;
- ▶ nadzór nad sposobem korzystania z utworu.

Autorskie prawa majątkowe

- ▶ Prawo do wyłączonego:
 - korzystania z utworu
 - rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji
 - wynagrodzenia za korzystanie z utworu.
- ▶ Wygasają z upływem **70** lat od śmierci twórcy
- ▶ Autorskie prawa majątkowe są zbywalne i podlegają dziedziczeniu

Własność przemysłowa

PRZEDMIOT WŁASNOŚCI PRZEMYSŁOWEJ	PRAWO WYŁĄCZNE	OKRES OCHRONY (w latach)
wynalazek	patent	20 *
wzór użytkowy	prawo ochronne	10
topografie układów scalonych	prawo z rejestracji	10
wzór przemysłowy	prawo z rejestracji	25
znak towarowy	prawo ochronne	10 (możliwość przedłużania)
oznaczenie geograficzne	prawo z rejestracji	bezterminowo

*produkty lecznicze oraz produkty ochrony roślin - dodatkowe prawo ochronne (SPC) – maksymalnie do 5 lat

Systemy ochrony własności przemysłowej

Krajowe

Urząd Patentowy
RP

i inne urzędy
krajowe

przedmioty
własności
przemysłowej
chronione w
danym państwie

Międzyna- rodowy

Biuro
Międzynarodowe
Światowej
Organizacji
Własności
Intelektualnej
(WIPO)

+ urzędy krajowe

- wynalazki
- znaki towarowe
- wzory przemysłowe
- oznaczenia geograficzne

Regionalne

(w Europie)

Europejski Urząd Patentowy

- tylko wynalazki

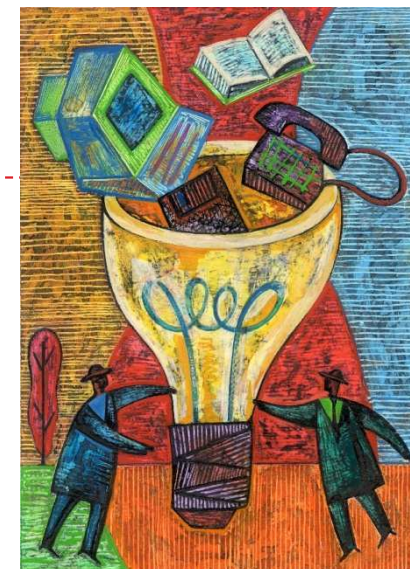
- 38 państw członkowskich (wszystkie UE oraz 11 innych państw europejskich)

Urząd Harmonizacji Rynku Wewnętrznego (OHIM)

- znaki towarowe UE
- wzory UE
- jednolity skutek rejestracji na terenie wszystkich państw członkowskich UE

Wynalazek

- rozwiązanie o charakterze technicznym może dotyczyć opracowania nowego urządzenia, produktu, metody, procesu lub stanowić dodatkowe unowocześnienie już istniejących rozwiązań

- ▶ **Patenty** są udzielane bez względu na dziedzinę techniki na wynalazki, które są:
 - nowe,
 - posiadają poziom wynalazczy (nieoczywistość),
 - nadają się do przemysłowego stosowania.

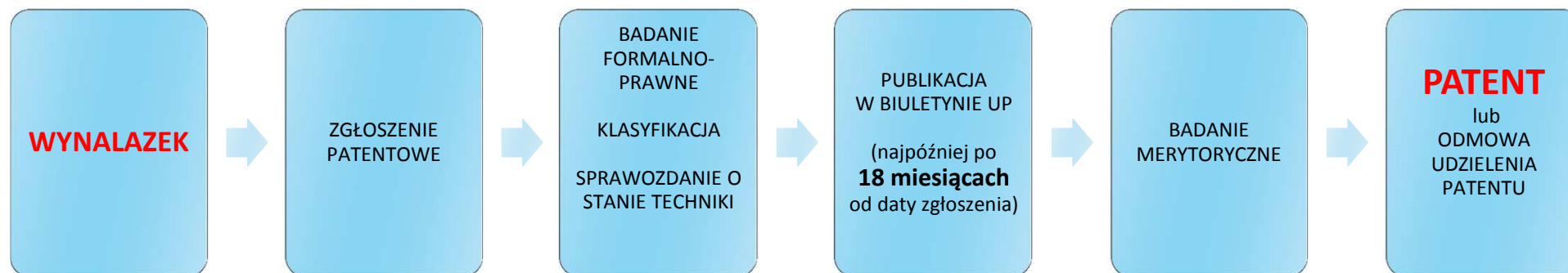

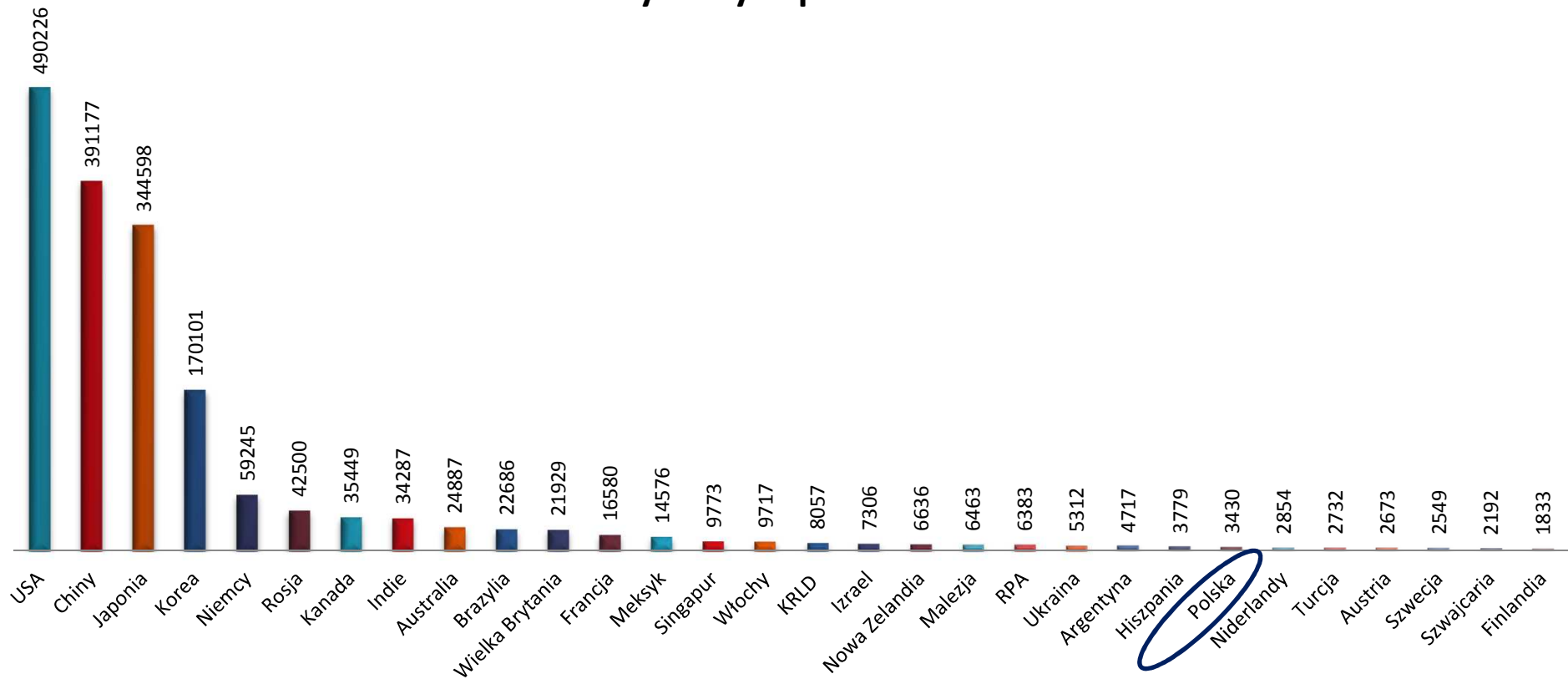
Schemat procedury patentowej

URZĄD PATENTOWY
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

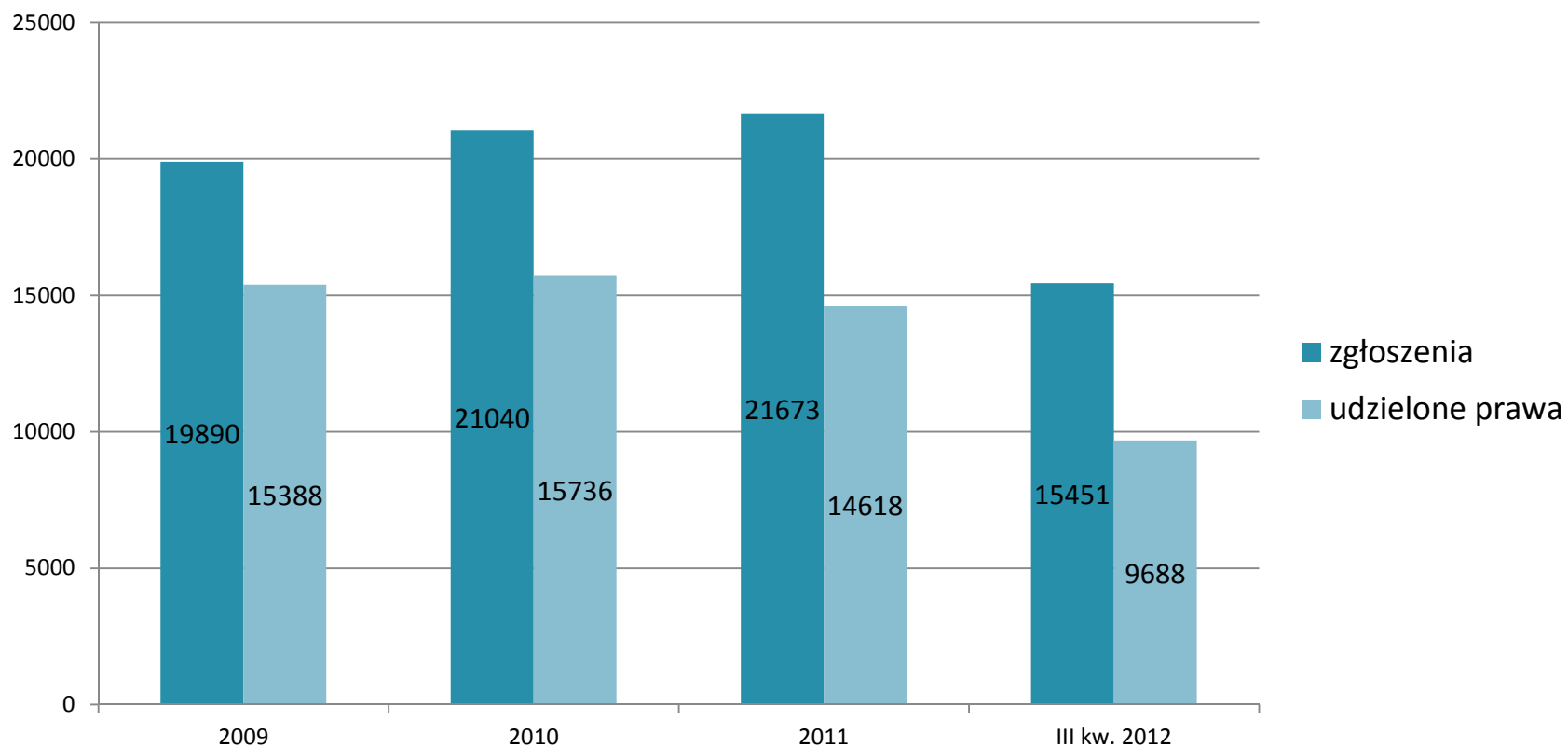
Zgłoszenia wynalazków dokonane w urzędach krajowych w 2010 r. w wybranych państwach

Źródło: WIPO

Zgłoszenia wynalazków, wzorów użytkowych, znaków towarowych i wzorów przemysłowych dokonane w UPRP w celu uzyskania ochrony w Polsce oraz udzielone prawa wyłączne

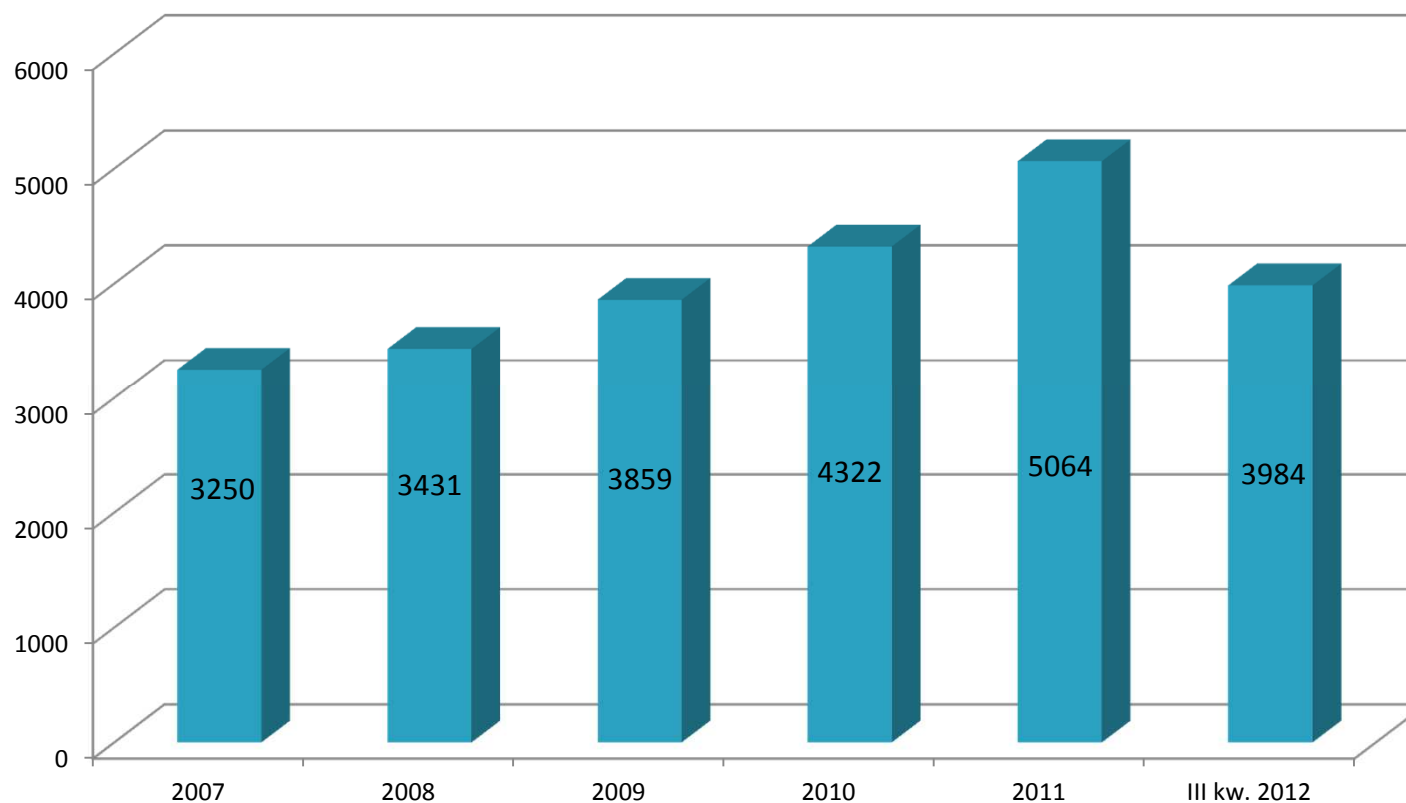

Źródło: Bazy danych UPRP

Zgłoszenia według daty zgłoszenia w UPRP

Zgłoszenia wynalazków i wzorów użytkowych dokonane w UPRP w celu uzyskania ochrony w Polsce

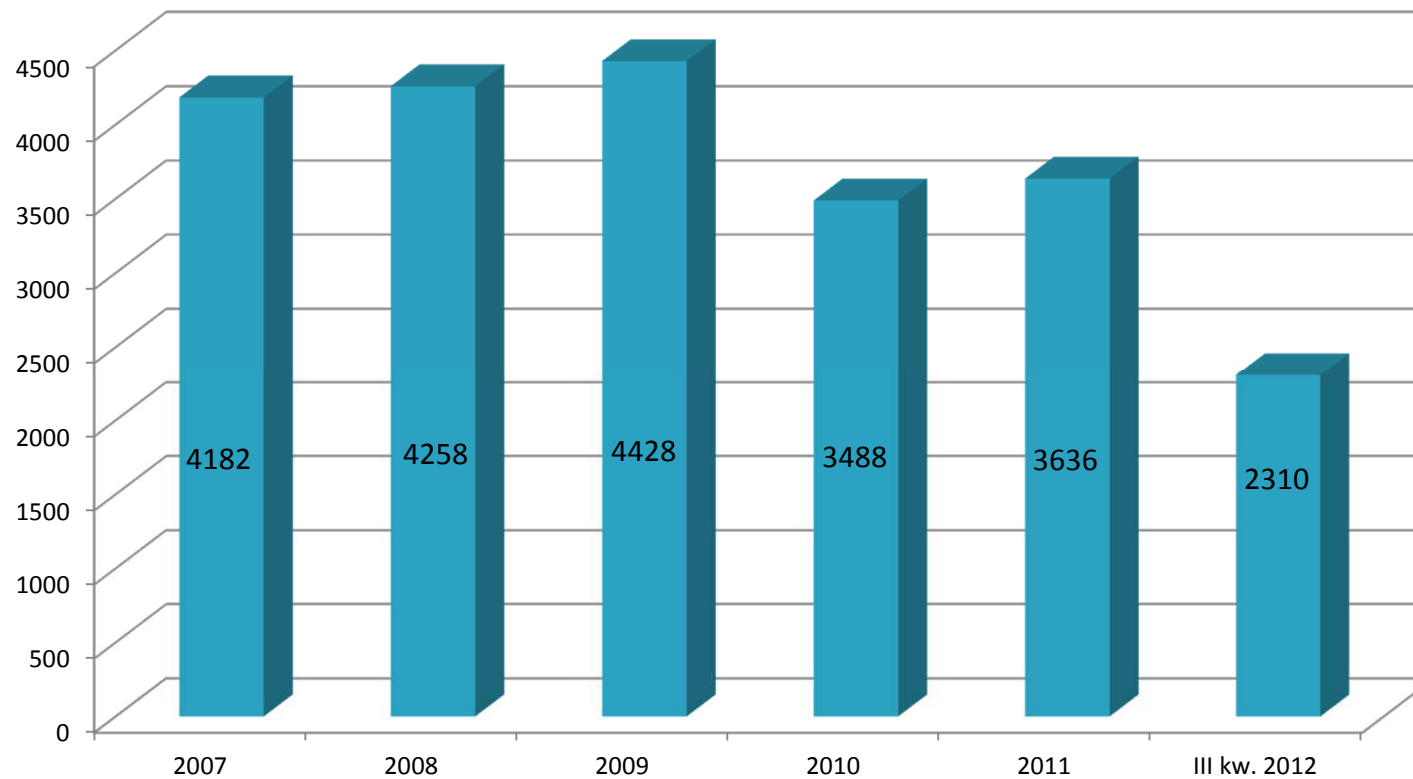

Źródło: Bazy danych UPRP

Według daty zgłoszenia w UPRP

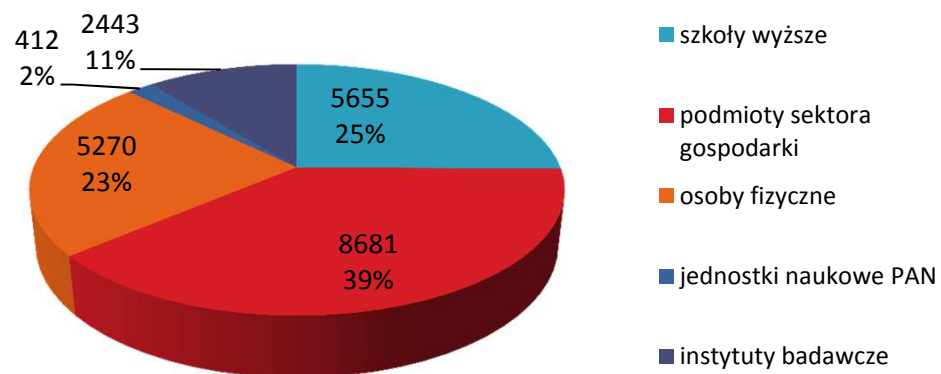
Patenty na wynalazki i prawa ochronne na wzory użytkowe udzielone przez UPRP

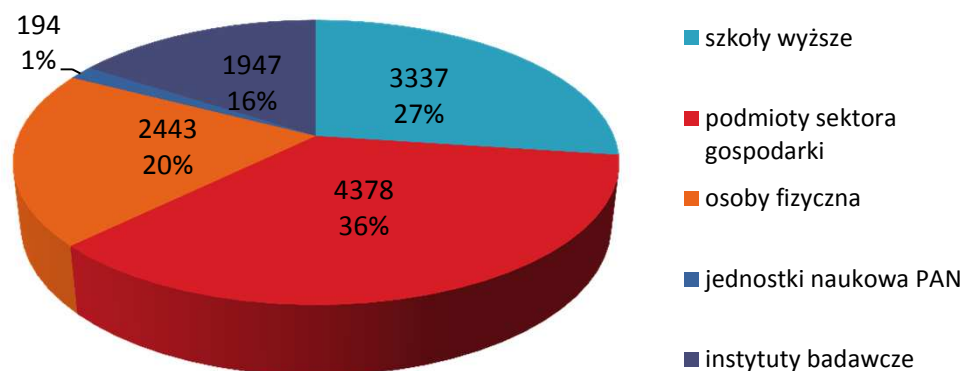
Źródło: Bazy danych UPRP

**Zgłoszenia wynalazków i wzorów użytkowych dokonane
przez podmioty krajowe
w okresie 2007 - III kw. 2012**

**Liczba patentów i wzorów użytkowych udzielonych
podmiotom krajowym
w okresie 2007 - III kw. 2012**

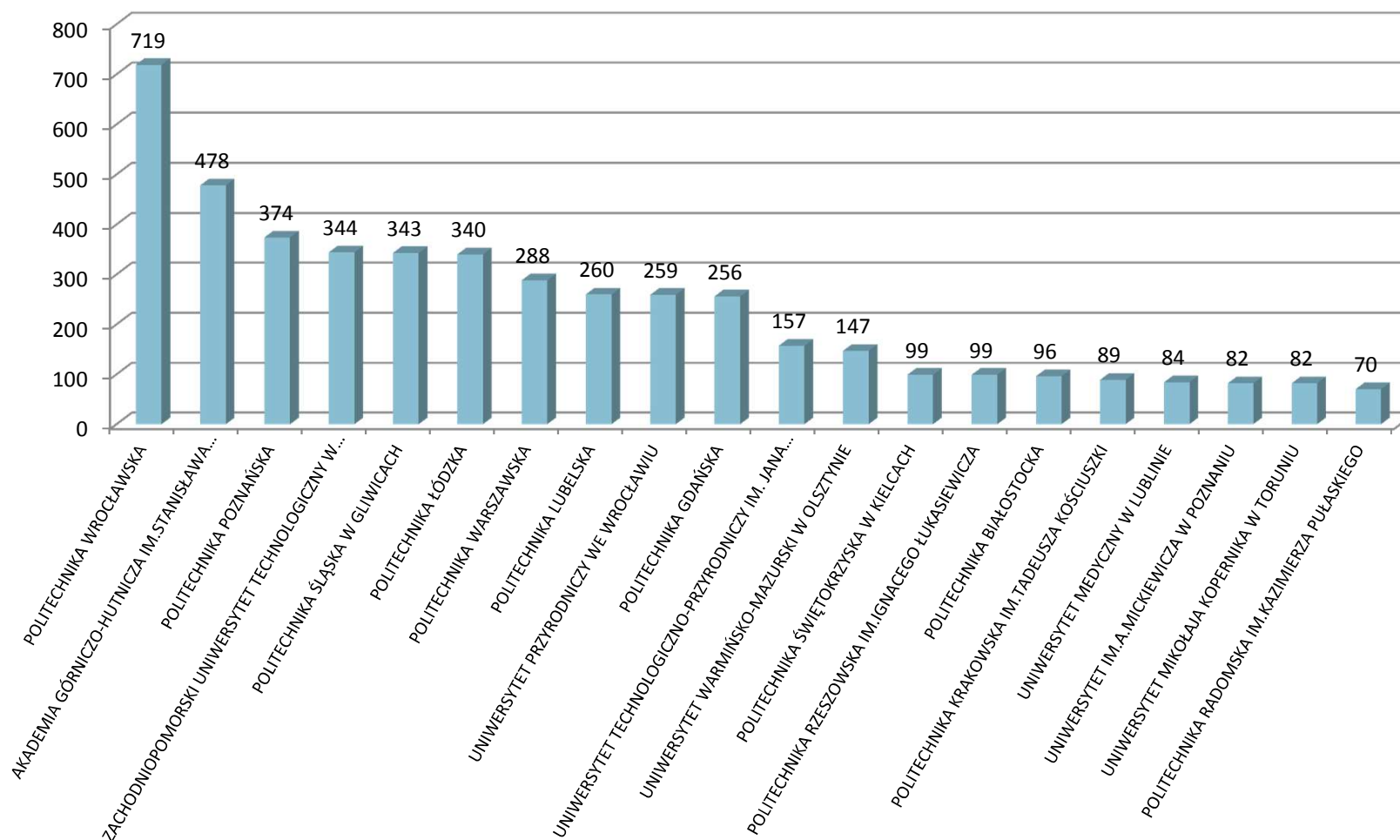

Według pierwszego zgłaszającego

Źródło: Bazy danych UPRP

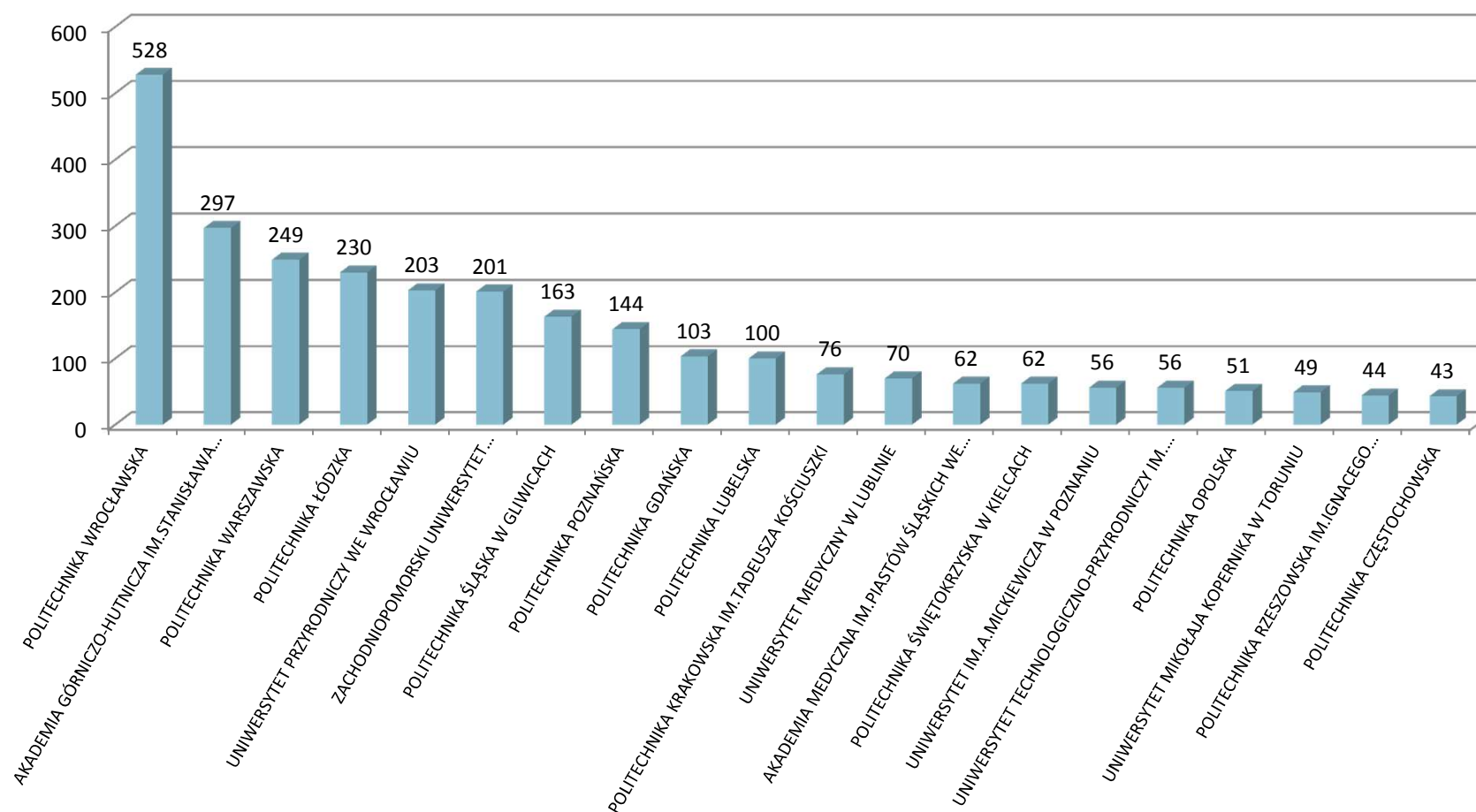
Liczba zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych dokonanych przez szkoły wyższe w okresie 2007 - III kw. 2012 (pierwszych 20 zgłaszających)

Źródło: Bazy danych UPRP

Według kryterium: pierwszy zgłaszający – szkoła wyższa

**Liczba patentów i praw ochronnych na wzory użytkowe udzielonych
szkołom wyższym w okresie 2007 - III kw. 2012
(pierwszych 20 zgłaszających)**

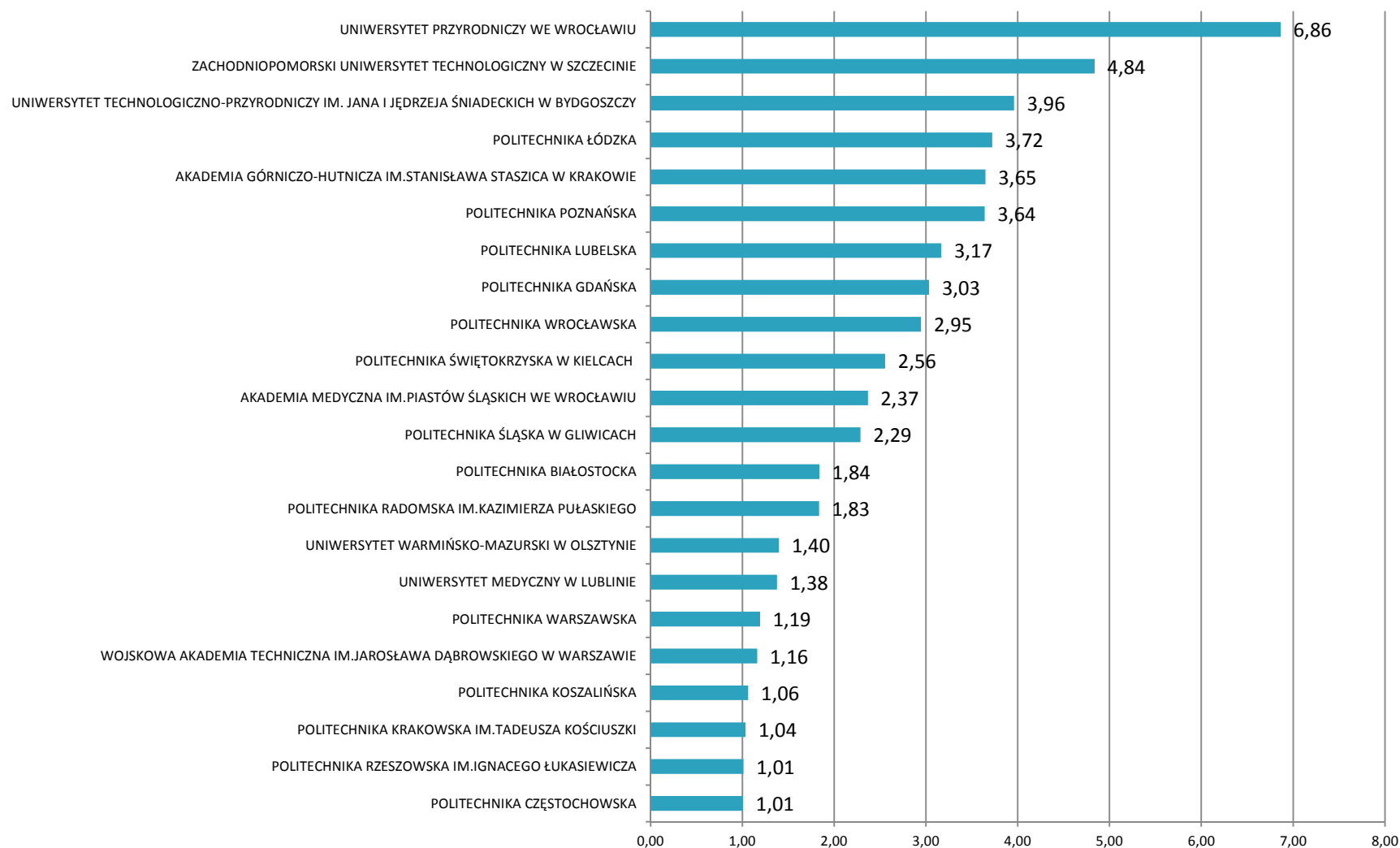

Źródło: Bazy danych UPRP

Według kryterium: pierwszy zgłaszający – szkoła wyższa

Szkoły wyższe które w 2010 roku dokonały więcej niż jednego zgłoszenia wynalazku lub wzoru użytkowego w przeliczeniu na 1000 studentów

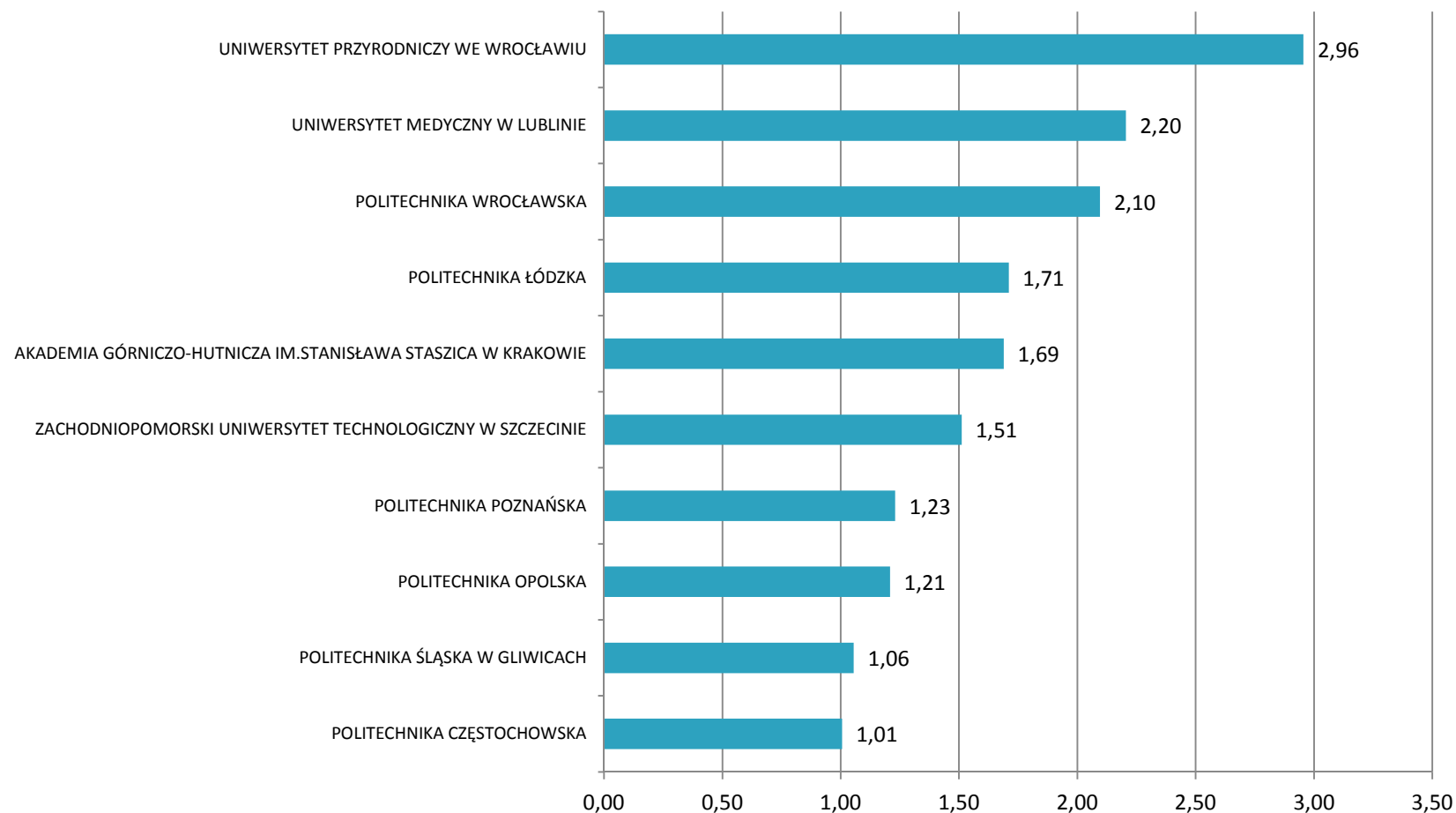

Źródło: „Szkoły wyższe i ich finanse w 2010” GUS; Bazy danych UPRP.

Według kryterium: pierwszy zgłaszający – szkoła wyższa

Szkoły wyższe którym w 2010 roku udzielono więcej niż jeden patent lub prawo ochronne ze wzoru użytkowego w przeliczeniu na 1000 studentów

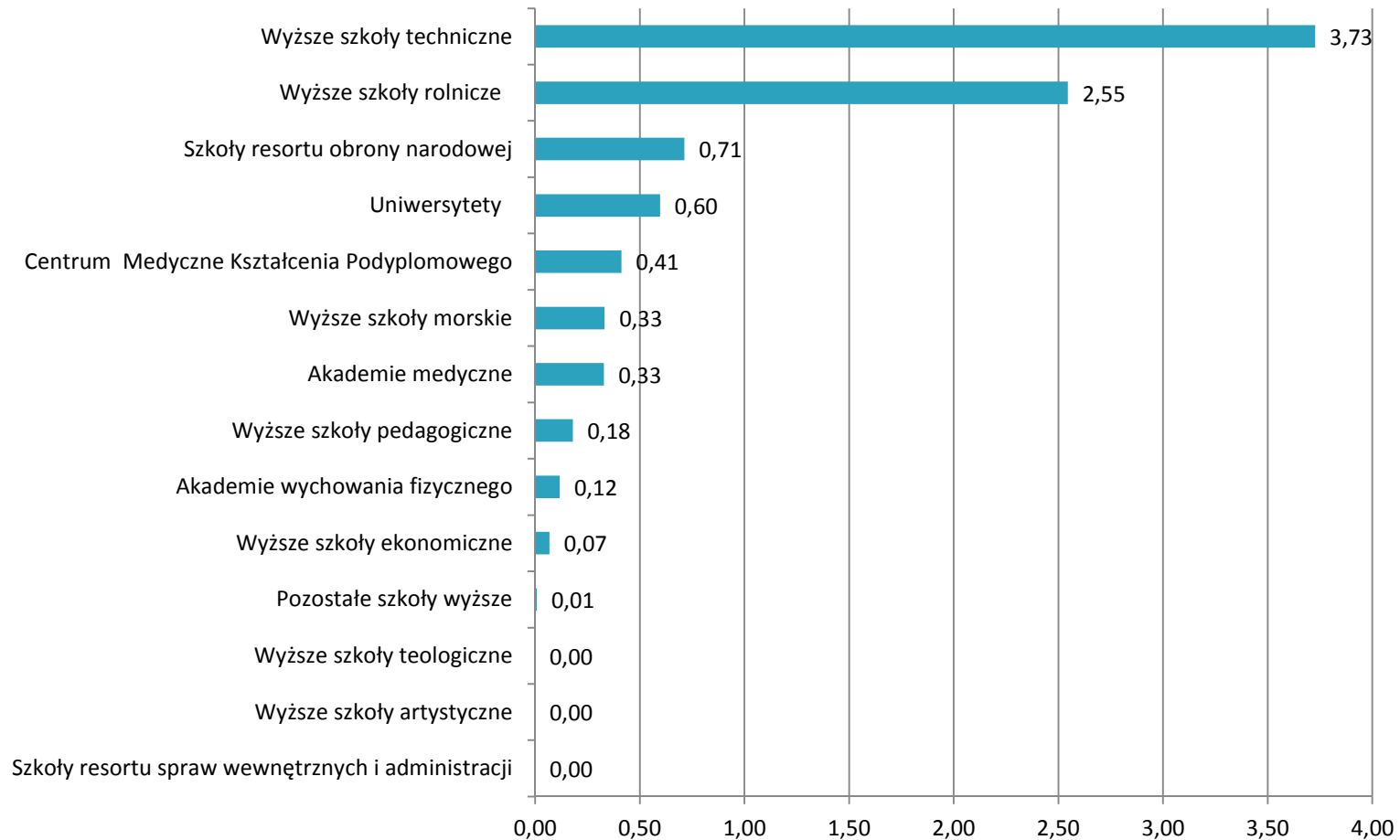

Źródło: „Szkoły wyższe i ich finanse w 2010” GUS; Bazy danych UPRP.

Według kryterium: pierwszy zgłaszający – szkoła wyższa

**Liczba zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych dokonanych w 2010 roku
w przeliczeniu na 100 nauczycieli akademickich (według typu uczelni)**

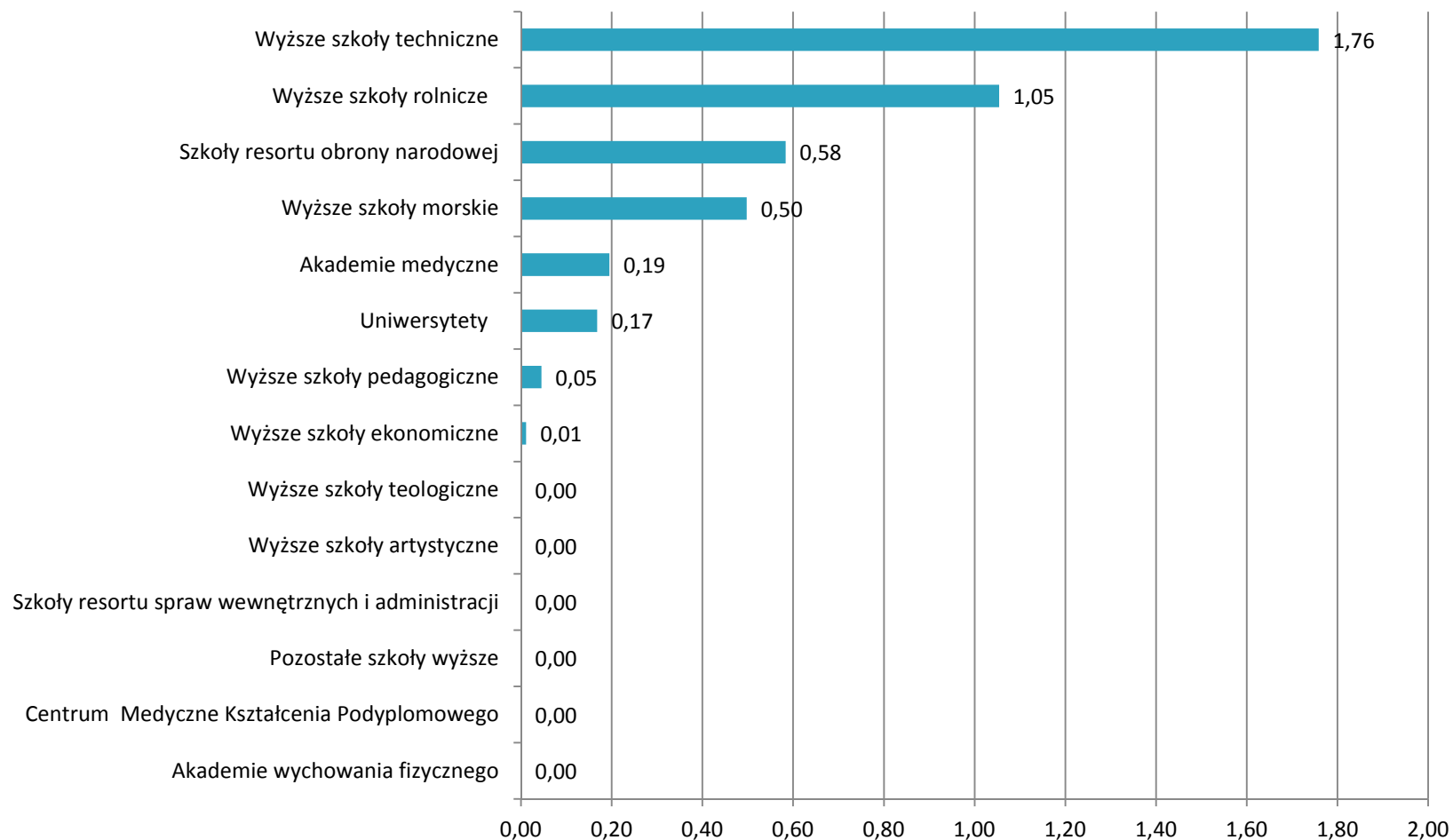

Źródło: „Szkoły wyższe i ich finanse w 2010” GUS; Bazy danych UPRP.

Według kryterium: pierwszy zgłaszający – szkoła wyższa

Liczba udzielonych patentów i praw ochronnych na wzory użytkowe w 2010 roku w przeliczeniu na 100 nauczycieli akademickich (według typu uczelni)

Źródło: „Szkoly wyższe i ich finanse w 2010” GUS; Bazy danych UPRP.

Według kryterium: pierwszy zgłaszający – szkoła wyższa

Patenty europejskie

- **Konwencja o udzielaniu patentów europejskich (Konwencja o patencie europejskim),** sporządzona w Monachium dnia 5.10.1973 r.
- obowiązuje w Polsce od dn. 1 marca 2004 r.
- Patenty europejskie są walidowane w Polsce pod warunkiem:
 - złożenia w UPRP tłumaczenia patentu europejskiego na język polski w terminie 3 m-cy od daty opublikowania przez EPO,
 - uiszczenia opłaty za publikację tłumaczenia.

Rok	Liczba walidowanych w Polsce patentów europejskich (ogółem)
2005	12
2006	387
2007	1502
2008	2817
2009	3624
2010	4516
2011	5790
III kw. 2012	5052

Do budżetu państwa z tytułu walidacji i utrzymania ochrony patentów europejskich w Polsce wpłynęło łącznie

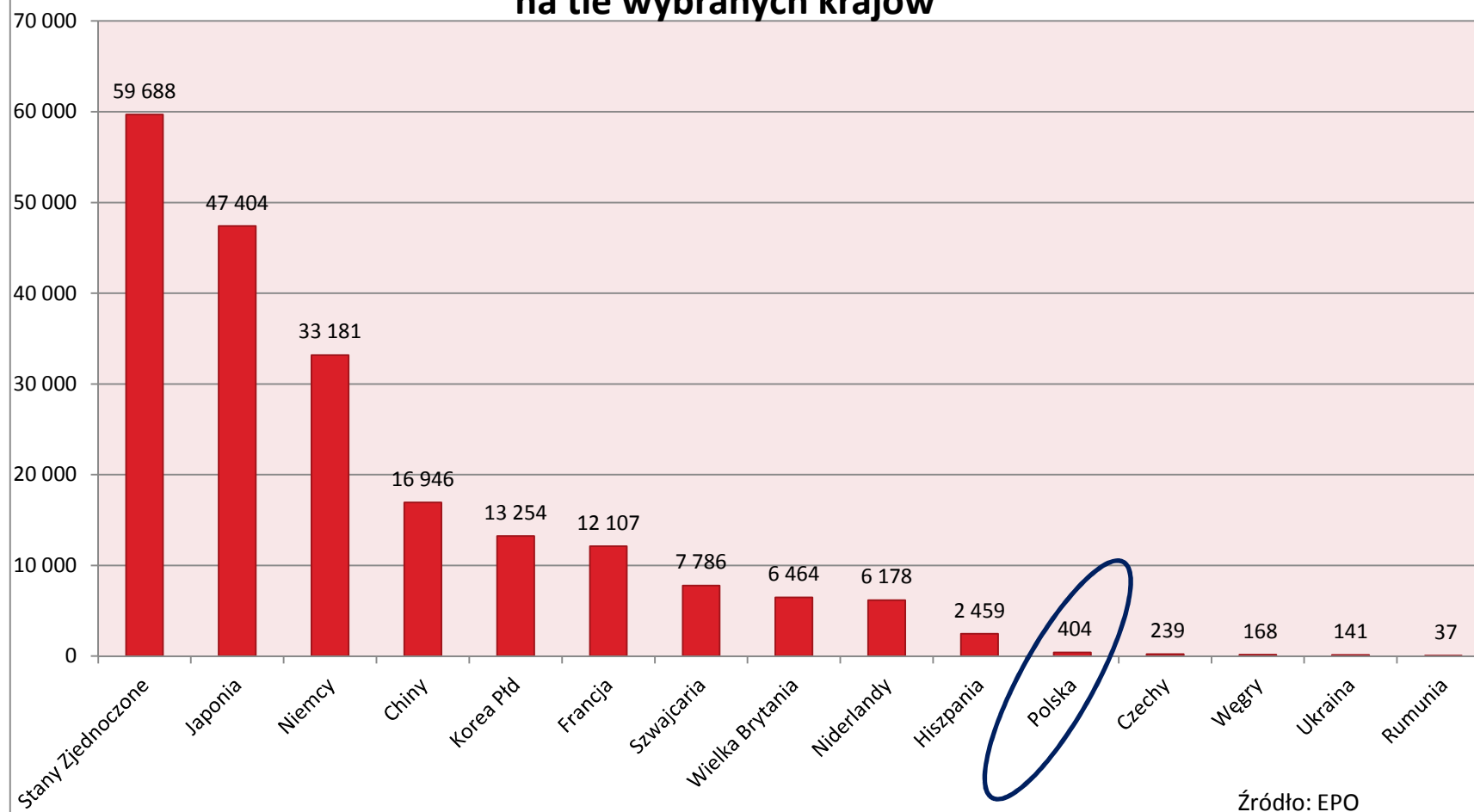
11 515 913 zł

w tym w 2011 r.

5 308 325 zł

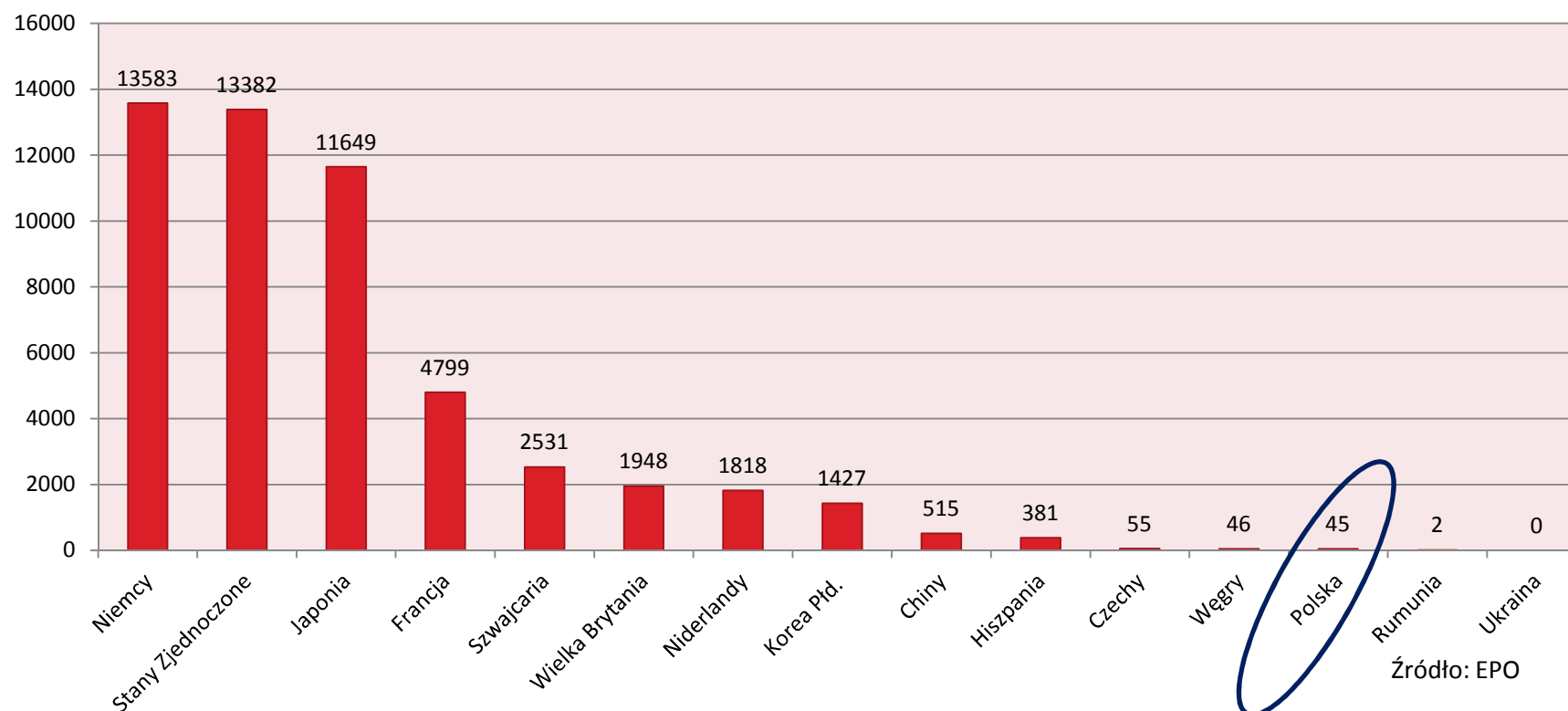
Zgłoszenia dokonane w EPO przez podmioty polskie w 2011 roku na tle wybranych krajów

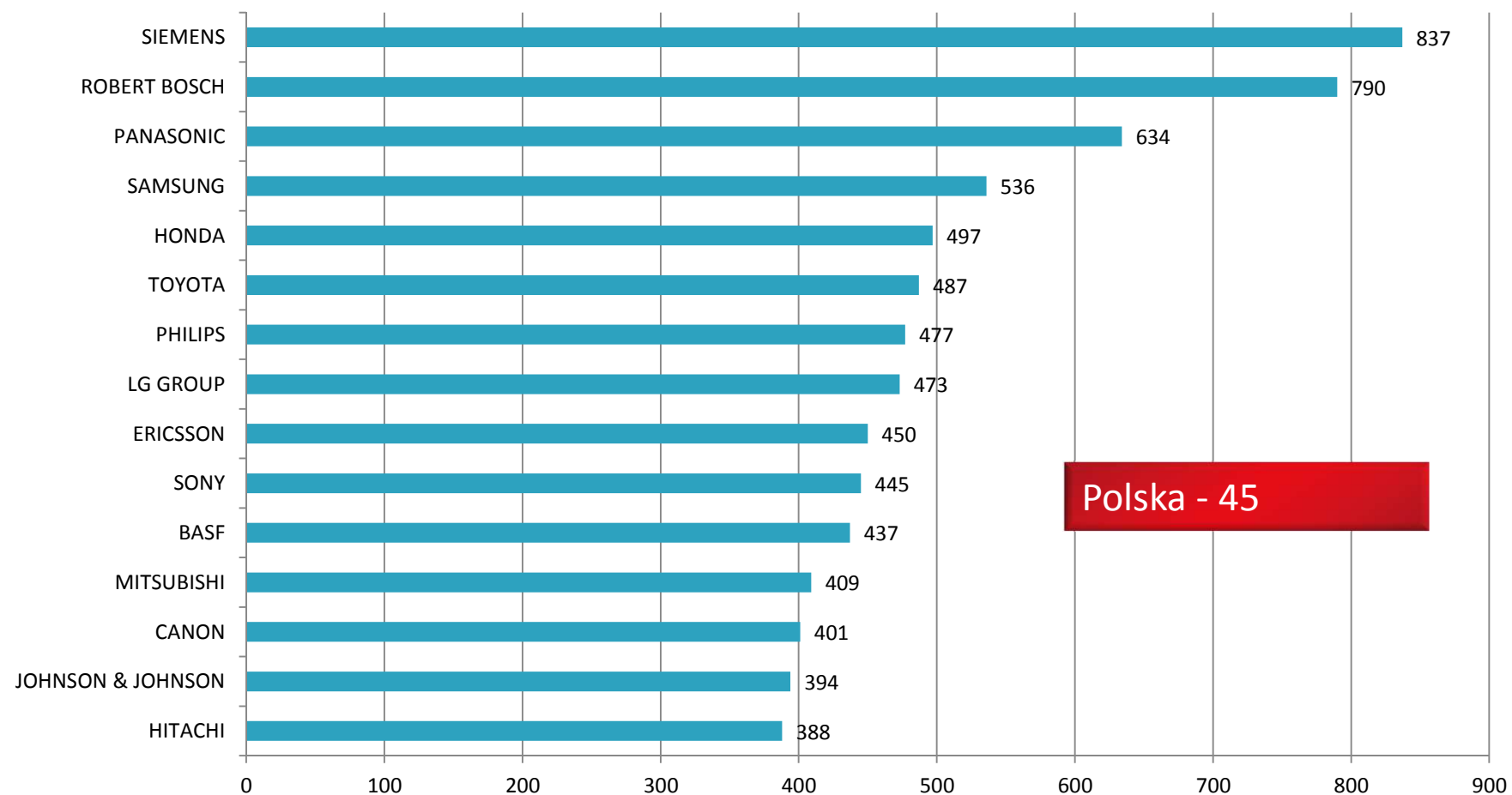
Źródło: EPO

Patenty udzielone przez EPO podmiotom polskim w 2011 roku na tle wybranych krajów

Podmioty, którym w 2011 roku udzielono najwięcej patentów europejskich

Źródło: EPO

Patent europejski a „patent jednolity”

Patent europejski	Patent europejski o jednolitym skutku
	
umowa międzynarodowa: tzw. Konwencja monachijska z 5.10.1973 r.	rozporządzenia (projekty) Parlamentu UE oraz Rady w ramach tzw. wzmocnionej współpracy
38 państw członkowskich	25 państw uczestniczących we wzmocnionej współpracy
patent europejski = „wiązka patentów krajowych”	patent europejski o jednolitym skutku we wszystkich 25 państwach członkowskich
skuteczny w Polsce po dokonaniu walidacji tzn. m. in. przedłożeniu tłumaczenia na język polski	skuteczny w każdym z państw członkowskich, w tym w Polsce, w języku postępowania: angielskim, niemieckim lub francuskim
właściwość sądownictwa krajowego	właściwość - Jednolity Sąd Patentowy z siedzibą w Paryżu (oddziały w Londynie i Monachium)

Znaczenie ochrony własności intelektualnej w edukacji

- ▶ świadomość konieczności ochrony rezultatów twórczości oraz możliwości uzyskiwania korzyści
- ▶ bezpieczne i legalne korzystanie z cudzych praw własności intelektualnej
- ▶ efektywne wykorzystywanie informacji patentowej
- ▶ zarządzanie własnością intelektualną, w tym kształtowania strategii rozwoju

**OCHRONA WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ
SPRZYJA INNOWACYJNOŚCI
I KREATYWNOŚCI**

Studia Podyplomowe

- ▶ Prowadzone w Uniwersytecie Warszawskim i Uniwersytecie Marii Curie Skłodowskiej
- ▶ Adresowane do pracowników polskich szkół wyższych, którzy mają prowadzić zajęcia z ochrony własności intelektualnej w swych macierzystych uczelniach
- ▶ Finansowane w ramach *PO Kapitał Ludzki*

KRAJOWE RAMY KWALIFIKACJI

Zagadnienia ochrony własności intelektualnej wprowadzono do obligatoryjnych treści dydaktycznych w ramach wszystkich obszarów kształcenia szkolnictwa wyższego w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego.

Zaproszenie do udziału w konkursach UPRP

- na plakat o tematyce związanej z ochroną własności intelektualnej
- na pracę habilitacyjną, doktorską, magisterską i studencką

Zaproszenie do udziału w ogólnopolskim konkursie „Student-Wynalazca” oraz Krajowej Giełdzie Wynalazczości Studenckiej

- ▶ Organizowane przez Politechnikę Świętokrzyską w Kielcach w ramach projektu pt. „Systemowe wsparcie wynalazczości studenckiej” - program Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Kreator innowacyjności – wsparcie innowacyjnej przedsiębiorczości akademickiej”.
- ▶ Konkurs adresowany jest do studentów studiów pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia oraz absolwentów, którzy w trakcie studiów dokonali samodzielnie lub wspólnie wynalazku lub wzoru użytkowego i zgłosili go do ochrony w Urzędzie Patentowym RP lub odpowiednim urzędzie ds. własności przemysłowej za granicą.

Uczelniany regulamin zarządzania (art. 86c)

- ▶ Przyjmowany uchwałą senatu
(w przypadku uczelni niepublicznych przez organ
wskazany w statucie)

- ▶ Dotyczy:
 - ▶ zarządzania prawami własności intelektualnej (prawami
autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności
przemysłowej)
 - ▶ zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac
rozwojowych

Uczelniany regulamin zarządzania (art. 86c)

Określa:

- ▶ prawa i obowiązki uczelni, pracowników oraz studentów i doktorantów w zakresie ochrony i korzystania z praw autorskich i praw pokrewnych oraz praw własności przemysłowej;
- ▶ zasady wynagradzania twórców;
- ▶ zasady i procedury komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych;
- ▶ zasady korzystania z majątku uczelni wykorzystywanego do komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz świadczenia usług naukowo-badawczych;

Innowacyjność w rankingu

Perspektywy

2012		WSKAŹNIK 2012	patenty i prawa ochronne	pozyskane środki z UE	zaplecze innowacyjne uczelni
		%	2%	2%	1%
1	Politechnika Wrocławska	100,0	100,0	49,23	100,0
2	Politechnika Łódzka	92,00	53,38	79,92	100,0
3	Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie	91,87	73,81	59,23	100,0
4	Politechnika Warszawska	85,26	43,45	76,41	100,0
5	Politechnika Poznańska	78,37	57,55	48,59	100,0
6	Politechnika Śląska w Gliwicach	73,29	43,60	52,42	100,0
7	Uniwersytet Warszawski	70,53	3,02	100,0	75,00
8	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	66,80	11,80	71,29	100,0
9	Uniwersytet Jagielloński	65,40	8,35	71,94	100,0
10	Politechnika Gdańska	63,76	32,09	44,93	100,0

URZĄD PATENTOWY
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dziękuję za uwagę

Adam Wiśniewski
Naczelnik Wydziału Wspierania Innowacyjności

awisniewski@uprp.pl
tel. 22 579 00 51

